

RAFAEL DE LORENZO GARCÍA,
El nuevo derecho de fundaciones,
Madrid, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas, Fundación ONCE, 1993,
(Colección Solidaridad, 3), 516 páginas.

Nos encontramos ante la obra más completa y actual sobre el derecho de fundaciones existente en nuestro país, producto de la tesis doctoral del autor.

El libro se divide en tres partes que abordan de una forma integral aspectos relacionados con las fundaciones. En total, la obra se compone de diez capítulos, las conclusiones, un apartado específico de bibliografía sobre fundaciones, y unos índices de autores, analítico y general.

La primera parte se dedica a un breve análisis histórico de este fenómeno. La parte segunda hace referencia a diversos temas entre los que cabe citar: el impacto de la Constitución en el derecho de fundaciones (art. 34 C.E.); el reparto de competencias entre el Estado y las comunidades autónomas en materia de fundaciones; las fundaciones y el derecho comunitario europeo; las fundaciones y la intervención del poder público en su protectorado y la fiscalidad como instrumento incentivador de las fundaciones.

La parte tercera versa sobre las pautas de reforma del derecho de fundaciones y, particularmente, sobre los presupuestos sociológicos y económicos para la reforma del derecho de fundaciones, así como sobre las consideraciones para la reconfiguración del derecho de fundaciones.

Se trata, pues, de una obra omnicompreensiva completa y puesta al día, imprescindible para abordar la temática de las fundaciones, entidades no lucrativas, que tras una prolongada crisis han comenzado a resurgir en España con fuerza, como consecuencia del empuje de la iniciativa privada en aras de la solidaridad.

CARMEN ALEMANY,
Yo no he jugado nunca con Electro-L.
(Alumnas en Enseñanza Superior Técnica),
Madrid, Ministerio de Asuntos Sociales-Instituto de la Mujer, 1992.

Que siguin els nois els que bàsicament juguen amb l'Electro-L (joc d'electrònica) no els converteix directament en enginyers, però és un bon

exemple de com homes i dones afronten l'elecció dels seus estudis des d'una experiència asimètrica. En aquest llibre Carme Alemany pretén analitzar les relacions de gènere dins de la Universitat centrant-se en aquelles carreres on les dones «han transgredit el model» triant una carrera considerada socialment masculina i on són minoria (Enginyeria de Telecomunicació i Ciències Físiques). Com a grup de control estudia, també, la facultat de Filologia on els nois són els «transgressors».

Analitzant primer la incorporació massiva de dones a la universitat en el període 1975-1989 (s'arriba en el curs 1989-1990 a un 52% de dones sobre el total de matriculats), passa a analitzar com aquesta incorporació s'ha produït de manera diferenciada per sexes: encara avui podem parlar de carreres femenines i masculines tant en relació amb el nombre de matriculats com amb la valoració social que reben.

Es passa així a l'estudi de les relacions de gènere a les facultats —a partir de l'anàlisi de les actes i de les entrevistes—. Aquest estudi s'estructura, per a cada facultat, en tres parts: l'elecció de la carrera, els resultats acadèmics i les relacions de gènere.

Carme Alemany opta per una perspectiva en la qual l'aprenentatge dels gèneres no té lloc en la primera etapa de la vida (visió estàtica o limitada en el temps). El seu treball tracta de posar de relleu la configuració dels gèneres des d'una perspectiva dinàmica: els gèneres es produeixen, es configuren, es reproduïxen, i es prenen diferents formes en el temps i l'espai. Així, la universitat no només reproduïx relacions de gènere, també les produeix: es construeix un imaginari femení en negatiu, s'emfasitza allò que és masculí.

En aquest sentit les relacions de gènere es desenvolupen en un entremat d'efectes positius i negatius. Es procura integrar les alumnes des dels aspectes més femenins (la bellesa, «donen color») alhora que es marginen les seves capacitats acadèmiques: en tant que se les discrimina quan intenten adquirir l'estatut d'iguals, se les privilegia perquè es mantinguin en el terreny que els ha estat assignat. Aquest entremat d'integració i de discriminació referma l'encobriment del valor intel·lectual de les dones.

Un exemple d'això és com dins de la facultat de Físiques es produeix una divisió d'especialitats en funció del sexe. Això provoca la feminització d'algunes especialitats amb la seva consegüent infravaloració.

Un altre exemple d'aquest esquema d'integració/marginació que impregna les relacions de gènere és el dels apunts: els apunts de les dones són molt perseguits, però això no repercuteix en un reconeixement acadèmic del seu treball, sinó que s'amaga sota els tòpics d'«ordenats», «bona lletra», etc. Carme Alemany fa el paral·lelisme amb el treball domèstic: tots dos són poc valorats socialment, però ambdós faciliten el desenvolupament de la «feina pública» del col·lectiu masculí.

També el plantejament de carrera i temps per cursar-la és diferent segons el gènere: elles tenen més pressa perquè la vida personal interfereix en la vida professional i viceversa (tenir fills i reponsabilitzar-se del seu futur nucli familiar). Cap alumne noi no va parlar en el transcurs de les entrevistes del seu futur projecte de vida personal.

Acaba Carme Alemany reflexionant sobre com l'augment de la incorporació de les dones a la universitat s'ha donat des d'una visió integradora de la societat dominada per allò que és masculí. S'estableix una identificació i similitud amb els homes sense criticar el model en vigor. Critica l'autora com les referències i el model que cal seguir s'estableixen en relació amb l'home: «La puesta en cuestión de la bipolaridad del sexo y género (o del sexo social "mujer") sólo tendrá lugar si nace de una voluntad colectiva de las mujeres de adquirir el reconocimiento de su presencia desde una óptica de la diferencia, lo que permitirá la recuperación de sus valores específicos y la reformulación de los géneros desde la negación de la superioridad de uno de ellos respecto al otro» (p. 140).

En definitiva hem d'agrair l'aparició d'un estudi que s'endinsa en les relacions de gènere a la universitat (és un tema que s'acostuma a estudiar en etapes inferiors) tot i que potser l'entrevista no és, al meu entendre, el millor instrument per copsar les relacions entre els gèneres. Les entrevistes constaten actituds i percepcions, però difícilment ens mostren els comportaments reals que es donen diàriament a classe. També remarquem que potser es troba a faltar, en l'anàlisi comparativa que fa entre les tres facultats, com gènere i classe social s'interrelacionen i ofereixen claus explicatives més complexes que les proposades només en termes de gènere per l'autora.

ALFONSO ROMERO DÍAZ

HOWARD S. BECKER,

Writing for Social Scientists.

How to Start and Finish Your Thesis, Book or Article,

Chicago, The University of Chicago Press, 1986, 180 pàgines.

Uno de los problemas más graves con los que se enfrenta cualquier escritor/a —y el/la científico social cumple a veces este papel— es el de comunicar a través de la palabra escrita sus teorías o los resultados de sus investigaciones. Esta proposición vale también para los/las que intentan empezar o terminar sus tesis doctorales o escribir su primer artículo o libro. Parte del éxito de sus trabajos radica en que sepan comunicar eficazmente aquello que realmente se